

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma 2022-2025



Ympäristönsuojelu

1. JOHDANTO

- 1.1. Valvontasuunnitelman laatiminen**
- 1.2. Valvontasuunnitelman tavoitteet**

2. ALUEEN ERITYISPIIRTEET JA YLEISLUONTEINEN ARVIO YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN RISKEISTÄ

- 2.1. Vesistöt ja niiden tila**
- 2.2. Ilmanlaatu**
- 2.3. Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot**

3. VALVOTTAVAT KOHTEET

- 3.1. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten säännöllinen valvonta**
 - 3.1.1. Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset (YSL)
 - 3.1.2. Riskinarviointi
 - 3.1.3. Valvontaohjelma
- 3.2. Kertaluontoista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely (YSL)**
 - 3.2.1. Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta
 - 3.2.2. Koeluonteinen toiminta
 - 3.2.3. Poikkeukselliset tilanteet
- 3.3. Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteessa**
- 3.4. Ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten ja määräysten mukaiset muut valvontakohteet**
 - 3.4.1. Lannan varastointi ja levittäminen
 - 3.4.2. Jätevesien käsittely
 - 3.4.3. Ympäristönsuojelumääräyksissä mainittujen toimintojen valvonta
 - 3.4.4. Pilaantunut maaperä

4. JÄTELAIN VALVONTA

- 4.1. Säännöllinen valvonta**
 - 4.1.1. Rekisteröitävän jätteen keräystoiminta (JL 100 §)
 - 4.1.2. Toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §)
 - 4.1.3. Jätteen kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelma
- 4.2. Jätelain yleinen valvonta**
 - 4.2.1. Roskaantuminen ja rakennetun ympäristön siisteys
 - 4.2.2. Maaperän pilaantuminen roskaantumisasiossa
 - 4.2.3. Jätehuoltomääräykset ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus

5. MAA-AINESLAIN VALVONTA

6. MUU LAILLISUUSVALVONTA

- 6.1. Vesilain valvonta**
- 6.2. Vesihuoltolain valvonta**
- 6.3. Kemikaalilain valvonta**
- 6.4. Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta**
- 6.5. Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta**
- 6.6. Ulkoilulain valvonta**
- 6.7. Luonnonsuojelulain valvonta**

7. VALVONNAN VOIMAVARAT JA KEINOT

- 7.1. Resurssit ja tietojärjestelmät**
- 7.2. Valvonnan toteuttaminen**
- 7.3. Valvontatehtävien priorisointi**
- 7.4. Valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö**
- 7.5. Lausunnot**

8. VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

1 JOHDANTO

1.1 Valvontasuunnitelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 168. §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma.

Valvontasuunnitelmassa on muun muassa oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti. Valvontaviranomainen voi asettaa valvontatehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti (YSL 167 §).

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvontasuunnitelman laatimisen lisäksi laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Valvontaohjelma on hallintolain (434/2003) 39. §:n nojalla osittain ei-julkinen asiakirja.

Myös jätelain (JL, 646/2011) 124. §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen velvollisuudesta suorittaa toimintojen määräaikaista tarkastuksia. Esimerkiksi laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä, on tarkastettava määräajoin. Tarkastuksia ja valvontaa varten on laadittava suunnitelma koskien jätteen ammattimaista keräystä sekä niitä toimintoja koskien, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Suunnitelman tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista. Suunnitelma on arvioitava uudelleen vähintään joka kolmas vuosi. Tämä valvontasuunnitelma toimii myös jätelain §:n 124.2 mukaisena valvontasuunnitelmana.

Ympäristönsuojelulain 168. §:ssä ja jätelain 124. §:ssä säädetty valvontavelvoitteet kattavat vain pienen osan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista valvontavelvoitteista ja muista velvoitteista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavelvoitteista ja muista tehtävistä määrätään lisäksi kemikaalilain (KemL 599/2013), maa-aineslain (MAL, 555/1981), maastoliikennelain (1710/1995), merenkulun ympäristönsuojelulain (MYSL, 1672/2009), ulkoilulain (606/1973), vesihuoltolain (VHL, 119/2001), vesilain (VL, 587/2011) ja vesiliikennelain (463/1996) sekä näiden nojalla annettujen asetusten ja määräysten kautta. Tähän valvontasuunnitelmaan on pyritty kokoamaan ympäristönsuojeluviranomaisen koko valvonnan työkenttä.

Valvontaan liittyvien tehtävien lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu myös ympäristönsuojelun edistämistehtäviä, joita ovat esimerkiksi ympäristönsuojelun suunnittelu ja kehittäminen, ympäristön tilan seuranta, ohjaus ja neuvonta, lausuntojen

antaminen, tiedottaminen ja valistus (laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 64/1986 6 §).

Valvontasuunnitelma on tehty vuosille 2022–2025. Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toimii myös Lapinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja tämä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma kattaa myös Lapinjärven kunnan alueen. Valvontasuunnitelma päivitetään tarvittaessa.

1.2 Valvontasuunnitelman tavoitteet

Valvontasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on järjestää ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisten, ilmoitustenvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen valvonta siten, että valvonta on säännöllistä ja tehokasta. Suunnitelmallisen valvonnan kautta saavutetaan riittävä, ennalta määritelty tarkastustiheys toiminnolle sekä varmistetaan toiminnanharjoittajien kesken tasavertainen tarkastuskäytäntö. Valvonnan tavoitteena on varmistaa lainsäädännön ja lupaehtojen noudattaminen ja sitä kautta ennaltaehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa. Valvonta on tehokasta, kun se kohdistetaan riskien arvioinnin perusteella haitallisimpiin suurimman riskin kohteisiin.

2 ALUEEN ERITYISPIIRTEET JA YLEISLUONTEINEN ARVIO YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN RISKEISTÄ

Loviisa on kokonaisuutena harvaan asuttu ja maantieteelliseltä pinta-alaltaan laaja. Asukasluku on noin 14 800 ja pinta-ala 1 752 km², josta sisävesiä 26 km² ja merialueita 906 km². Osa kaupungista on maaseutua taajamineen ja osa muodostuu rikkonaisesta rannikosta ja lukuisista saarista. Vapaa-ajan asuntoja Loviisassa on yli 3 000. Varsinkin Loviisan länsiosissa on useita laajoja maa-ainestenottoalueita ja tähän toimintaa liittyvää louhintaa ja murskausta. Teollinen toiminta on keskittynyt lähinnä Loviisan keskustan lähialueille sekä Valkoon, Tesjoelle ja Liljendaliin. Pienteollisuutta, esimerkiksi erilaisia työpajoja, on myös kylissä.

Lapinjärvi on pääasiassa maaseutua ja siihen liittyvää yritystoimintaa, mutta alueella on myös muiden alojen toimijoita. Kunnan väkiluku on noin 2 600 ja pinta-ala on 339 km², josta 330 km² on maata ja loput 9 km² sisävesialueita. Lapinjärvellä on vain yksi kokonaan kunnan alueella sijaitseva järvi, Lapinjärvi.

2.1 Vesistöt ja niiden tila

Pohjavesialueet

Loviisassa on yhteensä 26 pohjavesialuetta, joista 11 on vedenhankinnan kannalta tärkeitä ensimmäisen luokan pohjavesialueita ja 15 vedenhankintaan soveltuvia toisen luokan pohjavesialueita. Lapinjärvellä on 6 pohjavesialuetta, joista 3 ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ensimmäisen luokan pohjavesialueita ja 3 vedenhankintaan soveltuvia toisen luokan pohjavesialueita. Pohjaveden suojelemiseksi pohjavesialueet ovat sekä Loviisan että Lapinjärven ympäristönsuojelumääräyksissä määritelty alueiksi, joille paikallisten olosuhteiden

perusteella annetaan tarkennettuja määräyksiä. Sekä Loviisan että Lapinjärven pohjavesialueille on vuosien 2014–2015 aikana laadittu suojelusuunnitelmat, joissa on muun muassa tunnistettu pohjavesialueilla sijaitsevia riskikohteita. Loviisan ensimmäisen luokan pohjavesialueilla sijaitsee noin 200 riskikohdetta ja Lapinjärven ensimmäisen luokan pohjavesialueilla 40 riskikohdetta. Lukuihin eivät sisälly mahdolliset puutteelliset kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät eivätkä kaikki öljysäiliöt.

Kaikkien Loviisassa ja Lapinjärvessä sijaitsevien pohjavesialueiden kemiallinen tila on hyvä.

Pintavedet

Ihmisen toiminnan vaikutuksesta, kuten maataloudesta, yhdyskuntien jätevesistä ja haja-asutuksen puutteellisista jätevesien käsittelyjärjestelmistä kulkeutuu pintavesiin ravinteita ja suolistoperäisiä bakteereja.

Loviisan ja Lapinjärven alueen jokien ekologinen tila vaihtelee välttävistä tyydyttävään. Särkjärvibäckenin tila on kuitenkin hyvä. Järvien ekologinen tila vaihtelee, tila on välttävä Lapinjärvessä ja tyydyttävä Pålbole träsk –järvessä ja Vanhankylänjärvessä. Hopjärven ja Särkjärven ekologinen tila on hyvä. Rannikkovesien ekologinen tila on pääosin välttävä tai tyydyttävä, osittain myös huono.

2.2 Ilmanlaatu

Sekä Loviisan että Lapinjärven ilmanlaatu on keskimäärin hyvä, koska kuntien alueilla ei ole merkittäviä teollisuuslähteitä ja vilkkaimpienkin teiden päästötiheydet ovat kohtalaisen pienet. Puun pienpoltolla on kuitenkin paikallisesti ilmanlaatuun suuri vaikutus, ja tiiviisti rakennetuilla pientaloalueilla voi ajoittain esiintyä korkeita hiukkasten ja polysyklisen aromaattisten hiilivetyjen pitoisuuksia.

2.3 Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät sekä Loviisassa että Lapinjärvellä maaperään sekä pinta- ja pohjavesiin ja taajama-alueiden toimintojen osalta viihtyisyyden vähenemiseen. Pilaantumisriskiä aiheuttavat muun muassa maanainesten ottaminen, maatalous, jätevedet ja viemärit, teollisuus, jätteiden käsittely, huoltoasemat, korjaamot ja kemikaalien varastointi.

Pilaantumisriskiä lisäävät erilaiset häiriö- ja erityistilanteet, jotka voivat aiheutua onnettomuuksista, tulipaloista, sähkökatkoksista tai muista ennakoimattomista tilanteista.

3 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN VALVONTA

3.1 Luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien laitosten säännöllinen valvonta

3.1.1 Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset (YSL)

Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia ympäristölupavelvollisten, ilmoituksenvaraisten sekä ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröitäviä toimijoita on Loviisassa 57 kpl ja Lapinjärvellä 24 kpl, yhteensä 81 (taulukko 1, tilanne 1.1.2022). Lukuihin sisältyvät ne eläinsuojat, joiden on katsottu täyttävän oleellisilta osin ympäristönsuojelulain vaatimukset eikä niiden toistaiseksi ole tarvinnut hakea ympäristölupaa. Lukuihin sisältyvät myös sellaiset toiminnot, jotka on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (YLVA) ja ovat ympäristöluvanvaraisia mutta ympäristölupaa ei vielä ole haettu.

Taulukko 1. Ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määrä toimialoittain Loviisassa ja Lapinjärvellä (tilanne joulukuu 2021).

| Toimiala | Loviisa | Lapinjärvi | Yhteensä |
|--|-----------|------------|-----------|
| Eläinsuojat | 11 | 16 | 27 |
| Jakeluasemat | | | |
| – luvanvaraiset (pohjavesialueilla sijaitsevat) | 2 | | 2 |
| – rekisteröidyt | 10 | 4 | 14 |
| Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely | 10 | | 8 |
| Louhinta ja murskaus | 10 | | 10 |
| Energiantuotanto | 5 | 1 | 6 |
| Asfalttiasema | 2 | | 2 |
| Betonituotetehdas | 1 | | 1 |
| Elintarvikkeiden valmistus | 1 | 1 | 2 |
| Lentopaikka | 1 | | 1 |
| Ampumarata | 3 | 2 | 5 |
| Moottoriurheilurata | 1 | | 1 |
| Yhteensä | 57 | 24 | 81 |

Määrällisesti eniten laitosten joukossa on eläinsuojia ja jakeluasemia. Jakeluasemista kaksi sijaitsee pohjavesialueilla ja ovat jatkossakin ympäristölupavelvollisia, muut ovat rekisteröinnin piirissä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston luvittamia ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) valvomia laitoksia on Loviisassa 19 ja Lapinjärvellä 10 kpl. Eläinsuojien osalta valvontavastuu on vuoden 2019 jälkeen siirtynyt ELY-keskukselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle neljän toimijan osalta. ELY-keskuksen valvomien laitosten toiminnanharjoittajat ovat velvoitettuja raportoimaan toiminnastaan myös Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, minkä lisäksi näihin lupakohteisiin tehdään valvontatarkastuksia

yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Rakennus- ja ympäristölautakunta antaa lisäksi aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvien laitosten ympäristölupahakemuksista lausunnot.

3.1.2 Riskinarviointi

Valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin, jossa on huomioitu laitoksen tai toiminnan sijaintipaikkaan liittyvät vaarat ja itse toiminnasta aiheutuvat vaarat. Sijaintipaikkaan liittyviä vaaroja tunnistettaessa on huomioitu, sijaitseeko laitos pohjavesialueella tai sen läheisyydessä, toimiiko pohjavesialueella vedenottamo ja onko laitoksen vaikutusalueella vesistöjä ja häiriintyviä kohteita. Itse toimintaan liittyvien vaaratekijöiden osalta on huomioitu toiminnan laajuus ja luonne ja toiminnassa käytettävät tilat, laitteet ja kemikaalit sekä onnettomuusriski. Toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella arvioidaan mahdollisen ympäristöpäästön todennäköisyys. Seurausten vakavuus arvioidaan sijaintipaikkaan ja itse toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella. (Taulukot 2, 3 ja 4).

Taulukko 2. Toimialakohtaisia riskejä

| Toimiala | Riskit |
|-----------------------------------|---|
| Ampumarata | Melu, maaperän pilaantuminen |
| Asfalttiasema | Haju, päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen |
| Betonituotetehdas | Päästöt ilmaan (pöly), maaperän pilaantuminen |
| Elintarvikkeiden valmistus | Päästöt ilmaan, haju |
| Eläinsuojat | Haju, pohja- ja pintaveden pilaantuminen |
| Energiantuotanto | Päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen |
| Jakeluasemat | Päästöt ilmaan, maaperän ja pohjaveden pilaantuminen |
| Jätteen vastaanotto ja käsittely | Haju, roskaantuminen, maaperän pilaantuminen |
| Lentopaikka | Melu |
| Maa-aineksen louhinta ja murskaus | Päästöt ilmaan (pöly), melu, värinä, pohjaveden pilaantuminen |
| Moottoriurheilurata | Melu, maaperän pilaantuminen |

Taulukko 3. Yleisimpien ympäristöriskien arviointi

| Riski | Seuraus |
|--|---------------------|
| Ilmansaasteet / terveydelle haitalliset | Vakava |
| Ilmansaasteet / viihtyvyyshaitta (haju) | Lievä–kohtuullinen |
| Maaperän pilaantuminen | Kohtuullinen–vakava |
| Maaperän pilaantuminen pohjavesialueella | Vakava |
| Pintaveden pilaantuminen | Lievä–vakava |
| Pohjaveden pilaantuminen | Vakava |
| Roskaantuminen | Lievä–kohtuullinen |

Taulukko 4. Riskimatriisi

| Todennäköisyys | Valvontaluokka | | | Ympäristöriski |
|------------------|----------------|------------------|------------|----------------|
| 3 (suuri) | II | I | I | merkittävä |
| 2 (kohtuullinen) | III | II | I | kohtuullinen |
| 1 (pieni) | III | II | I | vähäinen |
| Seuraus | 1 (lievä) | 2 (kohtuullinen) | 3 (vakava) | |

Valvontakohteet on jaettu riskinarvioinnin perusteella seuraaviin valvontaluokkiin:

Valvontaluokka I

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan merkittäviä.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet tarkastetaan vähintään kerran vuodessa tai kahden vuoden välein.

Valvontaluokka II

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan kohtalaisia.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet tarkastetaan vähintään kerran 3–5 vuodessa.

Valvontaluokka III

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan vähäisiä.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet tarkastetaan vähintään kerran 6–8 vuodessa.

Valvontaluokka IV

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joilla on voimassa oleva ympäristölupa, ilmoituspäätös tai rekisterimerkintä, mutta joissa toiminta ei ole alkanut tai se ei ole aktiivista.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet siirretään toiminnan alkaessa valvontaluokkaan I, II tai III tai tarkastetaan tarpeen vaatiessa.

Mikäli tarkastuksissa on todettu toistuvia lupamääräysten laiminlyöntejä, voidaan kohteen valvontaluokkaa muuttaa, jos nähdään tarvetta tehostetulle valvonnalle.

Jos toiminnassa esiintyy puutteita, lupaehtojen rikkomista tai vuosiraportointi on jätetty tekemättä tai on puutteellinen, suoritetaan ylimääräisiä tarkastuksia tapauskohtaisesti, kunnes toiminta on lupaehtojen mukaista. Myös näistä tarkastuksista voidaan periä taksan mukainen maksu.

Valvontaa tehostetaan myös, jos luvanvaraisessa, ilmoituksenvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuu ympäristönsuojelulain 123. §:n mukainen poikkeuksellinen tilanne, josta toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

3.1.3 Valvontaohjelma

Luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista on YSL:n 168. §:n nojalla laadittava valvontaohjelma. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista. Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospohjaisen, edellä kuvattuun riskinarviointiin perustuvan suunnitelman

kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Otantaan perustuvaa tarkastusmenettelyä ei käytetä minkään laitostyyppin kohdalla.

Taulukko 5. Valvontaohjelman yhteenveto

| Toimiala | Valvonta-luokka | Loviisa | Lapinjärvi | Yht. |
|--|-----------------|-----------|------------|-----------|
| Eläinsuojat | III | 11 | 16 | 27 |
| Jakeluasemat | | | | |
| – pohjavesialueilla tai pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat | I | 4 | | 4 |
| – vesistöjen läheisyydessä sijaitsevat | I–II | 3 | | 3 |
| – muut jakeluasemat | II | 5 | 4 | 9 |
| Jätteiden ammattimainen tai laitosten käsittely | I–II ja IV | 10 | | 10 |
| Louhintajaja/tai murskaus, asfalttiasema, betonituotetehdas | I–II | 13 | | 13 |
| Energiantuotanto | II | 5 | 1 | 6 |
| Muut laitokset | II–IV | 6 | 3 | 9 |
| Yhteensä | | 57 | 24 | 81 |

Valvontaohjelmaan sisältyvät myös kohteet, joille kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tehnyt lupaharkinnan, ja joilta toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen ei ole vaadittu ympäristölupaa, mutta jotka kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Lisäksi valvontaohjelmaan sisältyvät ne luvanvaraiset kohteet, jotka on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, mutta ympäristölupaa ei vielä ole haettu.

Valvontaohjelma on ei-julkinen asiakirja sen sisältäessä toimenpide- ja kohdeluettelon, jonka julkistaminen hallintolain 39. §:n tarkoittamalla tavalla saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista. Valvontaohjelman osalta rakennus- ja ympäristölautakuntaan viedään yleiset periaatteet ja yhteenveto suunnitellusta valvonnasta. Toiminnanharjoittajalla on kuitenkin oikeus saada tietää laitoksensa valvontaluokka ja sen määräytymisen perusteet.

3.2 Kertaluonteista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely (YSL)

3.2.1 Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta

Ympäristönsuojelulain 118. §:n mukaan erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu tarkempia määräyksiä ilmoitusvelvollisuudesta, miten toiminta tulee järjestää ja ehdot, jolloin ilmoitusta ei tarvitse tehdä.

Ympäristönsuojeluyksikössä käsitellään vuosittain toistakymmentä meluilmoitusta. Tarkastukset keskitetään toimintoihin, joiden melupäästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa.

3.2.2 Koeluonteinen toiminta

Ympäristönsuojelulain 119. §:n mukaan koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee toimintaa, jonka tarkoituksena on kokeilla raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka hyödyntää tai käsitellä jätettä laitospääläisesti tai ammattimäisesti tällaisen toiminnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi (YSL 31 §).

Kohteeseen tehdään tarvittaessa valvontatarkastus. Päätöksessä voidaan antaa määräyksiä mm. hankkeen ympäristövaikutusten seurannasta. Loviisassa tapauksia on harvakseltaan.

3.2.3 Poikkeukselliset tilanteet

Poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava valvontaviranomaiselle (YSL 120 ja 123 §). Tällaisia tilanteita voivat olla onnettomuus, tuotantohäiriö tai rakennelman tai laitteen purkaminen.

Kohteeseen tehdään aina valvontatarkastus, ja ilmoituksen johdosta tehdään päätös, jossa voidaan antaa määräyksiä muun muassa tilanteen ympäristövaikutusten seurannasta. Ilmoituksia käsitellään ympäristönsuojeluyksikössä vuosittain muutama.

3.3 Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteessa

Ympäristönsuojelulain 169. §:n mukaan valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvittävä asia muulla asianmukaisella tavalla, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5. §:n 1. momentin 2. kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa. Näissä tilanteissa tarkastus tai muu asian selvittäminen tehdään tapauskohtaisen tilannearvion perusteella ja toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa välittömästi.

Asianosaisten tekemät kirjalliset vireillepanot käsitellään, ja mikäli asia kuuluu ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan, on sillä velvollisuus antaa asiaa koskeva valituskelpoinen päätös. Nimettömät ja suulliset ilmoitukset otetaan käsittelyyn vain erityistapauksissa.

Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella tai tarvittaessa antaa kirjallinen kehoitus. Annettujen ohjeiden tai kehoitusten toteutuminen varmistetaan tarvittaessa seurantatarkastuksella. Monet kohteista ovat yksittäisiä tapauksia, joiden kesto on rajallinen. Joissain tapauksissa

valvonnasta voi muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä prosessi, varsinkin jos on tarpeen käyttää hallintopakkoa.

Ympäristönsuojelulain 169. §:n mukaisia tapauksia on vuosittain kymmeniä.

Rikkomistilanteessa voi olla kyse myös luvanvaraisesta toiminnasta, jota harjoitetaan ilman ympäristölupaa. Tällöin ympäristönsuojeluviranomaisen on kehotettava toiminnanharjoittajaa hakemaan lupaa ja tarvittaessa keskeyttää toiminta luvanhakuprosessin ajaksi.

3.4 Ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten ja määräysten mukaiset muut valvontakohteet

3.4.1 Lannan varastointi ja levittäminen

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (nk. nitraattiasetus, 1250/2014) koskee kaikkia eläinsuojia, toisin sanoen myös niitä, jotka eivät ole luvan- tai ilmoituksenvaraisia. Nitraattiasetuksen valvonta jää pääosin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastuulle johtuen toimintojen paikallisuudesta. Eläinsuojat, jotka eivät ole luvanvaraisia, tarkastetaan projektiluonteisesti tai haitan kärsijän ilmoitusten perusteella. Valvottavia eläinsuojia on arviolta 50–100. Joukossa on runsaasti pieniä hevostalleja, joiden lukumäärää on vaikea arvioida johtuen siitä, että hevostallit eivät kuulu esimerkiksi maatalouden tukijärjestelmän piiriin.

Nitraattiasetuksen 9. §:n nojalla tehtäviä ilmoituksia käsitellään vuosittain vähintään toistakymmentä. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus.

3.4.2 Jätevesien käsittely

Ympäristönsuojelulaissa säädetään, että ranta- ja pohjavesialueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tuli täyttää ympäristönsuojelulaissa ja valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017 nk. jätevesiasetus) asetetut vaatimukset viimeistään 31.10.2019. Puhdistamisvaatimusten ja määräajan noudattamista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Pohjavesialueilla on yhä arviolta 650 kiinteistöä, joilla vaatimukset eivät täyty. Vastaavaa arviota ranta-alueista ei ole tehty. Näiden tarkastaminen ja valvonta on runsaasti aikaa ja resursseja vievää.

Jätevesijärjestelmien rakentamiseen liittyviä lausuntoja annetaan rakennusvalvontaviranomaiselle tarvittaessa. Lausunnotonnettelyyn liittyviä tarkastuksia tehdään tarvittaessa. Muita jätevesien käsittelyyn liittyviä valvontatarkastuksia tehdään tällä hetkellä lähinnä haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleisiin kohteisiin.

3.4.3 Ympäristönsuojelumääräyksissä mainittujen toimintojen valvonta

Ympäristönsuojelumääräyksiin sisältyy ympäristönsuojelulainsäädäntöä tarkentavia määräyksiä muun muassa jätevesien käsittelystä, melun torjunnasta, kemikaalien varastoinnista ja maalämpöjärjestelmistä. Ympäristönsuojelumääräyksiä valvotaan muun valvonnan yhteydessä sekä haitan kärsijän ilmoitusten perusteella.

Ympäristönsuojelumääräysten mukaisista valvontailmoituksista betoni- ja tiilijätteen ei-ammattimaisesta hyödyntämisestä maanrakentamisessa annetaan muutama lausunto vuosittain. Tarkastuskäynnin tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

Ympäristönsuojelumääräyksiin sisältyy määräyksiä maalämpöjärjestelmien sijoittamisesta, asentamisesta ja huollosta. Maalämpöjärjestelmän rakentaminen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain mukaista toimenpidelupaa, ja hakemuksista annetaan tarvittaessa lausunto rakennusvalvonnalle. Kohteessa suoritetaan tarvittaessa tarkastus sekä pyydetään tarvittaessa ELY-keskukselta lausuntoa mahdollisesta vesilain mukaisen luvan tarpeesta.

Ympäristönsuojelumääräysten noudattamisesta voidaan perustellusta syystä yksittäisissä tapauksissa poiketa. Useimmat poikkeamishakemukset liittyvät velvollisuuteen poistaa käytöstä poistettu öljysäiliö maaperästä. Poikkeamishakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään tarvittaessa tarkastus.

3.4.4 Pilaantunut maaperä

Toimivaltainen viranomainen pilaantunutta maaperää koskien on ELY-keskus. Onnettomuustapauksissa pelastuslaitos vastaa toimenpiteistä alkutorjuntavaiheessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen osallistuu tarvittaessa pilaantuneiden maa-alueiden tarkastukseen ja antaa asiantuntija-apua.

4 JÄTELAIN VALVONTA

4.1 Säännöllinen valvonta

Jätelaissa (646/2011) on säädetty ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus säännöllisesti valvoa rekisteröitäviä toimintoja (100 §) sekä toimintaa, jossa syntyy vaarallista jätettä (124 §). Toimivaltaisen viranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä, syntyy vaarallista jätettä, harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä, toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla jätelain 124. §:n mukaisista tehtävistä on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely ja jätteen kansainvälisten siirtojen valvonta niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottaviin kohteisiin. Luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan osalta valvoja on luvan valvontaviranomainen tai rekisteröinnin tehnyt viranomainen. Vastuu vaarallista jätettä tuottavan toiminnan valvonnasta on jakamaton kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen välillä.

Jätelain nojalla valvottavien toimintojen mukaisessa valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin luvanvaraisten toimintojen valvontakeinoja ja -menettelyjä.

4.1.1 Rekisteröitävän jätteen keräystoiminta (JL 100 §)

Loviisassa ja Lapinjärvellä on tehty kymmenen jätelain 100. §:n mukaista rekisteröintiä ja rekisteröinnit koskevat 50 eri kohdetta. Valtaosa on hyötyjätteiden aluekeräyspisteitä. Muita rekisteröitäviä jätteenkerääjiä on alueella vain muutama.

Jätteiden aluekeräyspisteet tarkastetaan tapauskohtaisesti ennen niiden rekisteröimistä. Rekisteröinnin jälkeinen valvonta on projektiluontoista. Kaikki keräyspisteet tarkastetaan vähintään kerran kahdeksassa vuodessa. Valvontaa tehdään lisäksi haitta-ilmoitusten perusteella.

Muiden rekisteröityjen jätteenkerääjien toiminnot voivat olla varsin laajoja ja ne rinnastuvat osin ympäristönsuojelulain mukaisiin rekisteröitäviin tai luvanvaraisiin toimintoihin. Valvonnassa kiinnitetään huomiota muun muassa jätteen vastaanottajan lupatilanteeseen sekä jätteiden siirtoihin. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa toiminnan laajuus, kerättävät jätejakeet ja toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen vaara.

4.1.2 Toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §)

Jätelain 124. §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä.

Vaarallista jätettä syntyy muun muassa pienteollisuudessa, auto- ja konealan yrityksissä (korjaamot, maalaamot, koneurakointi, varikot) sekä lukuisissa muissa sekalaisissa kohteissa. Kohteita on arviolta vähintään 100–150. Osa kohteista on kartoitettu ja tarkastettu projektiluonteisessa valvonnassa ja osa on kartoitettu pohjaveden suojelusuunnitelman laatimisen yhteydessä. Muiden kohteiden kartoittamista on jatkettava projektiluonteisesti, ja niiden tarkastustarve ja -tiheys selvitettävä.

4.1.3 Jätteen kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelma

Loviisassa on yksi jätehuoltorekisteriin merkitty laitos, johon mahdollisesti liittyy jätteen kansainvälisiä siirtoja. Asiaan kiinnitetään huomiota jätelain nojalla tehtävien tarkastusten yhteydessä. Jos Loviisassa ja Lapinjärvellä on jatkossa muita vastaavia laitoksia, ne tarkastetaan samalla tavalla. Tarkastuspöytäkirjat toimitetaan tiedoksi Suomen ympäristökeskukseen.

Valvontasuunnitelman mukaisissa muissa jätelain nojalla tehtävissä tarkastuksissa kiinnitetään huomiota laitosten toimintaan, jos aiheutta on epäillä, että toimintaan liittyy jätteiden kansainvälistä siirtoa. Jätteiden kansainvälistä siirtoa voi liittyä esimerkiksi käytöstä poistettujen lyijyakkuihin, sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun, romuajoneuvoihin ja niiden osiin. Havaitut keräyspaikat, joista jätettä viedään ulkomaille, tarkastetaan ja ilmoitetaan Suomen ympäristökeskukselle.

4.2 Jätelain yleinen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten noudattamisen valvontaan ja roskaantumisasioihin.

Jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen (JL 125 §) roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Määräyksen antaminen soveltuu tilanteisiin, joissa ei suoraan ole annettu yleistä säännöstä tai määräystä, jota vastaan olisi toimittu, mutta toiminta ei kuitenkaan ole jätelain tavoitteiden mukaista. Yksittäisen määräyksen antaminen on luonteeltaan hallintopakkoa kevyempi toimenpide. Mikäli yksittäinen määräys annetaan, viranomainen myös valvoo sitä.

4.2.1 Roskaantuminen ja rakennetun ympäristön siisteys

Varsinkin roskaantumistapauksissa jätelain valvontaa suoritetaan usein häirtailmoitusten perusteella. Ilmoitetut kohteet tarkastetaan, ellei tarkastuksen arvioida olevan ilmeisen tarpeetonta. Tarkastuksen jälkeen ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimenpiteisiin.

Rakennetun ympäristön epäsiisteys voi johtua epäasiallisesta ulkoarastoinnista, huonosti hoidetuista rakennuksista tai jätteistä. Usein kyse on kaikista asioista samanaikaisesti. Jätelain valvonnassa voidaan kuitenkin puuttua vain jätteisiin. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kautta asiaa voidaan lähestyä kokonaisvaltaisemmin. Rakennetun ympäristön siisteyteen on tehokkaampaa puuttua MRL:n mukaisena valvonta-asiana. Rakennetun ympäristön epäsiisteys kuuluu pääosin rakennusvalvonnan vastuulle. Ympäristönsuojelu puuttuu rakennetussa ympäristössä käytännössä jättejakeisiin, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Näitä ovat erityisesti vaaralliset jätteet. Nämä jättejakeet saattavat edellyttää nopeampia toimenpiteitä kuin alueen muu siivous.

Suuri osa siivoamiskehotuksen saaneista kohteista on yksittäisiä tapauksia, jotka hoituvat kehotusten kautta. Kohteen valvonnasta voi kuitenkin muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä ja runsaasti resursseja vievä prosessi.

4.2.2 Maaperän pilaantuminen roskaantumisasiossa

ELY-keskuksen kanssa on joissain roskaamistapauksissa tarpeen tehdä yhteistyötä, koska roskaantumiseen saattaa liittyä myös maaperän pilaantumista tai sen vaaraa. Tämä koskee erityisesti alueita, joilla on varastoitu tai käsitelty vaarallisia jätteitä epäasiallisesti sekä alueet, joilla on viitteitä jätteen polttamisesta. Maaperään haudatut jätteet sisältävät aina riskin myös maaperän pilaantumiselle. Asian hoitamisen ja valvonnan työnjaosta sovitaan tällaisissa tapauksissa ELY-keskuksen kanssa.

4.2.3 Jätehuoltomääräykset ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo jätelain nojalla annettujen jätehuoltomääräysten noudattamista. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat muun muassa jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrää tarvittaessa kiinteistön liittymään järjestettyyn jätteen, sakokaivolietteen tai umpikaivolietteen kuljetukseen, ellei kiinteistö ole noudattanut jätehuoltoviranomaisen liittymiskehotusta. Tätä valvontatyötä vaikeuttavat kattavien rekisteritietojen puuttuminen. Rekisterien ylläpito kuuluu jätehuoltoviranomaiselle.

5 MAA-AINESLAIN VALVONTA

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii maa-ainelain 7. § ja 14. §:n mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Maa-ainelain mukaiseen valvontatyöhön kuuluvat ottotoiminnan aloittamis- ja lopputarkastus. Vuosittain tehtävää valvontatyötä ovat muut tarkastuskäynnit ja luvassa määriteltyjen vuosi- ja tarkkailuraporttien tarkastaminen. Kaikki maa-ainekohteet sijoittuvat maa-ainelain nojalla valvontaluokkaan I (taulukko 6).

Maa-ainelain valvontaan sisältyy myös kotitarveoton valvonta. Myös kotitarveotossa on noudatettava maa-ainelain mukaisia ottamisen rajoituksia, mutta vain yli 500 kiintokuutiometrin ottamisesta on tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Kotitarveottoa valvotaan lähinnä ilmoitusten perusteella, muuta valvontaa ei pystytä suorittamaan puutteellisten tietojen vuoksi eikä kotitarveoton laajuutta ole arvioitu.

Taulukko 6. Maa-ainelain mukaiset luvat joulukuussa 2021

| | Loviisa kpl | Lapinjärvi kpl | Valvontaluokka |
|--------------------------|-------------|----------------|----------------|
| Kiviainesten otto | | | |
| - pohjavesialueella | 2 | | I |
| - ei pohjavesialueella | 6 | 1 | I |
| Soranotto | | | |
| - pohjavesialueella | 6 (7*) | 1 | I |
| - ei pohjavesialueella | 3 | 1 | I |
| Yhteensä | 17 (18 *) | 3 | |

* yhdessä luvassa sekä kiviainesten ottoa että soranottoa

6 MUU LAILLISUUSVALVONTA

6.1 Vesilain valvonta

Vesilain nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee muun muassa sellaisia ojituksia koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä aluehallintoviraston lupaa ja joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Ojariidan käsittely voi olla aikaa vievää ja vaatia useamman tarkastuksen. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesilain nojalla hakemuksesta päätöksellään rajoittaa vesialueen veden ottamista.

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus ja toimivaltainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto. Aluehallintoviranomaisen päätöksiin liittyvät tarkastukset kuuluvat ensisijaisesti ELY-keskukselle. Resurssipulan vuoksi ELY-keskus ei pysty tekemään riittävästi edellä mainittuja tarkastuksia. Näissä tapauksissa tarkastukset tehdään tarvittaessa ja harkinnan mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimesta. Joissakin kohteissa tehdään tarkastuksia myös yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Yhteistyötä ELY-

keskuksen kanssa tehdään myös ruoppauksiin ja vesikasvien niittoon liittyvissä valvonta-asioissa.

6.2 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesihuoltolain 11. §:n nojalla myöntää vapautuksen vesi- ja viemäriverkostoon liittymisestä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella ja 17 c §:n nojalla vapautuksen liittämiselvöllisyydestä hulevesi-viemäriin. Vapautushakemuksia käsitellään vuosittain muutama. Tarkastustarve arvioidaan erikseen kunkin kohteen osalta.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla on arviolta satoja kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet vesi- ja/tai viemäriverkostoon, mutta jotka eivät myöskään ole hakeneet liittämiselvöllisyydestä vapautusta. Tällaisten kiinteistöjen patistaminen liittymään verkostoon kuuluu ensisijaisesti vesihuoltolaitoksille (vesiliikelaitokselle tai vesiosuuskunnille). Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on tarvittaessa tämän jälkeen sakon uhalla määrätä kiinteistö liittymään verkostoon tai hakemaan vapautusta liittämiselvöllisyydestä. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatyötä vaikeuttavat vesihuoltolaitosten osin puutteelliset tiedot toiminta-alueista ja liittymättömistä kiinteistöistä.

6.3 Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kemikaalilain 11. §:n mukaan valvontatehtäviin kuuluu kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säädösten lisäksi valvoa

1) biosidiasetuksen (EU 528/2012) 17 artiklassa ja kemikaalilain 30. §:ssä tarkoitettussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista

2) POP-asetuksen (EY 1102/2008) aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista

3) REACH-asetuksen (EY 1907/2006) aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

Kemikaalilain valvonta toteutetaan ensisijaisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla tehtävän laitosvalvonnan tai muun valvonnan yhteydessä.

6.4 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo erityisesti huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa. Ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmat ja merkitsee ne ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Jätehuoltosuunnitelmat on päivitettävä ja tarkastettava viiden vuoden välein.

Loviisassa on tähän asti ollut kymmenen rekisteröintivelvollista huvivenesatamaa. Merenkulun ympäristönsuojelulakiin tulleiden muutosten kautta rekisteröintivelvollisesti huvivenesatamien määrä lisääntyy merkittävästi vuoden 2022 aikana. Rekisteröintivelvollisuus koskee jatkossa huvivenesatamia, joissa on vähintään 25 venepaikkaa (aikaisemmin vähintään 50 venepaikkaa). Ympäristönsuojelun on kartoitettava tällaiset huvivenesatamat, niistä ei ole aikaisempaa tietoa.

Huvivenesatamien tarkastuksia suoritetaan erillisen harkinnan mukaan.

6.5 Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii maastoliikennelain mukaisena valvontaviranomaisena ja tekee moottorikelkkareitteihin liittyviä hyväksymispäätöksiä sekä käsittelee maastossa moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten lupahakemuksen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesiliikennelain nojalla vesialueella moottorikäyttöisillä vesikulkuneuvoilla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten lupahakemuksen. Vesiliikennelaissa ei ole määrätty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle muita valvontatehtäviä.

Tapauksia on harvoin, ja kohteet tarkastetaan erillisen harkinnan mukaan.

6.6 Ulkoilulain valvonta

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii hallintosäännön nojalla ulkoilulain tarkoittamana leirintäalueviranomaisena, joka valvoo leirintäalueita koskevien ulkoilulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Loviisassa on vain yksi ulkoilulain tarkoittama kohde. Valvontaa suoritetaan erillisen harkinnan mukaan.

6.7 Luonnonsuojelulain valvonta

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hallintosäännön nojalla luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoituksen lakkauttamisesta. Tapauksia on harvoin, ja kohteet tarkastetaan rauhoitukseen liittyvien kokousasioiden valmistelun yhteydessä.

Luonnonsuojelulaissa ei ole esitetty muita varsinaisia valvontatehtäviä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

7 VALVONNAN VOIMAVARAT JA KEINOT

7.1 Resurssit ja tietojärjestelmät

Ympäristönsuojeluyksiköllä on ollut 1.1.2016 alkaen käytettävissä 3 henkilötyövuotta (1.1.2010-31.12.2015 4 htv). Vuodesta 2022 alkaen resurssi on 3,5 henkilötyövuotta.

ympäristönsuojelusihteeri (1,0 htv)
ympäristönsuojelutarkastajat (2,0 htv)
ympäristövalvoja (0,5 htv).

Henkilöstöresursseista vain osa voidaan kohdentaa suunnitelmalliseen valvontaan. Tarkastuskohteiden valvontaa suorittavat kaikki viranhaltijat oman tehtäväalueensa mukaisesti. Valvontaohjelmassa esitetyt tarkastukset voidaan täysimääräisinä toteuttaa vain, mikäli henkilöstöresurssit pysyvät ennallaan ja vuosittaisten ilmoitusten, hakemusten ja lausuntopyyntöjen määrä ei merkittävästi muutu.

Ympäristönsuojelun lainsäädäntö muuttuu jatkuvasti, sekä kansallisella että EU:n tasolla, mikä vaikuttaa myös valvontaan. Teknologia, tuotantotavat sekä päästöjen mittaus- ja seurantatekniikat kehittyvät. Muutokset edellyttävät henkilöstön jatkuvaa ja ajantasaista koulutusta.

Loviisan kaupungilla on käytössä Trimble Locus ympäristövalvonta-sovellus, johon valvontakohteiden tiedot tallennetaan.

Lupa-, ilmoitus-, rekisteröinti- ja valvontatietoja tallennetaan myös valtion ylläpitämään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (YLVA, YSL 223. §). Maa-ainesten ottamiseen liittyviä lupa- ja valvontatietoja tallennetaan maa-ainesten ottamisen seurannan tietojärjestelmään (NOTTO, MaL 23 b §).

7.2 Valvonnan toteuttaminen

Valvontatyö koostuu pääsääntöisesti:

- määräaikaistarkastuksista (säännöllisesti valvottavat ympäristöluvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset)
- vuosi-, toimenpide- ja tarkkailuraporttien tarkastamisesta (säännöllisesti valvottavat ympäristöluvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset)
- selvitysten ja suunnitelmien tarkastamisesta ja hyväksymisestä
- projektiluonteisesta valvonnasta (esimerkiksi JL 124. §)

- valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin (muun muassa YSL 120., 123. ja 169. §) reagoimisesta
- ennakkovalvonnasta lausuntomenettelyn muodossa.

Ympäristönsuojelulaisissa tarkoitetulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172. §). Vastaavista tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista on säädetty jätelaisissa (JL 122. ja 123. §) ja muussa lainsäädännössä. Tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain 39. §:ssä säädetään.

7.3 Valvontatehtävien priorisointi

Kaikkia lakisääteisiä tehtäviä ei voida hoitaa viivytyksettä, ja tehtäviä on siksi tarpeen priorisoida. Ympäristönsuojelun tehtävien lakisääteisyyden vuoksi ei mitään osaluuetta ole mahdollista jättää kokonaan pois. Priorisointi tehdään niin, ettei ympäristönsuojelun kannalta merkittävimpien asioiden käsittely viivästy tarpeettomasti.

Valvontaa priorisoidaan seuraavasti:

Kiireelliset ja akuutit valvontatapaukset

- Tilanteet, joissa ympäristövahingon, laitoksen toimintahäiriön tai muun vastaavan tilanteen vuoksi voi aiheutua vakavaa vaaraa terveydelle tai ympäristölle, luokitellaan kiireellisimmiksi.
- Kun on vaara peruuttamattomista vahingoista ympäristölle, terveydelle tai omaisuudelle, vahingot saattavat viivytyksestä suurentua tai valvonta vaikeutua, asiaan reagoidaan mahdollisimmat nopeasti.
- Valvonnan kiireellisyyttä nostaa, jos on kysymys pohjavesialueesta tai jos muodostuu merkittäviä määriä vaarallista jätettä.

Luvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröidyn toiminnan valvonta

- Valvontaa tehdään valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti, ja se perustuu laitospäätöiseen ympäristöriskin arviointiin.
- Valvonnassa havaittuihin epäkohtiin puututaan ja ne pyritään poistamaan sovittuun määräaikaan mennessä.
- Hallintopakkoa käytetään tarvittaessa.
- Poliisille tehdään tutkintapyyntöjä lainsäädännössä esitetyn perusteiden.

Vireillepanoasiat

- Kirjalliset vireillepanot ja viranomaisen itse vireille panemat asiat käsitellään vireillepanon kiireellisyys huomioon ottaen saapumisjärjestyksessä.
- Kiireellisimpinä käsitellään valvonta-asiat, jotka koskevat
 - o pohjavesialueelle sijoittuvaa toimintaa

- merkittävää määrää vaarallista jätettä
- laajalle ulottuvia tai sellaisia haittoja, joissa on riski haitan laajenemisesta
- erittäin merkittävää viihtyvyyshaittaa tai ihmisten terveyteen liittyviä haittoja.

Toimenpidepyynnöt

- Käsittelyyn otetaan toimenpidepyynnöt, jotka koskevat säännöllisen valvonnan kohteita, tai jos on ilmeistä, että asia edellyttää viranomaisen omaa vireillepanoa.
- Vähäisiksi arvioidut haittailmoitukset kirjataan, mutta niitä otetaan käsiteltäväksi vain haitankärsijän kirjallisesta vireillepanosta tai muista erityisistä syistä.

Priorisointia tehdään myös lausuntojen antamiseen liittyen, lausuntoja annetaan ympäristönsuojelun kannalta olennaisimpiin asioihin.

7.4 Valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö

Uudenmaan ELY-keskus

Valvonnan toimivallan jakautuminen ja valvontaa koskeva yhteistyö kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen välillä on kunkin valvottavan lain kohdalla selostettu tässä valvontasuunnitelmassa.

Yhteistyö ELY-keskuksen kanssa koostuu lausuntojen antamisesta, yhteisistä tarkastuksista ja muusta valvontayhteistyöstä. ELY-keskus järjestää vuosittain neuvottelupäivän kuntien ympäristönsuojeluhenkilöstölle sekä muita mahdollisia koulutuksia liittyen lakimuutoksiin.

ELY-keskuksen kanssa tehtävään yhteistyöhön on vaikuttanut valtionhallinnon resurssien vähentäminen. ELY-keskukselta aikaisemmin saatua tukea ja asiantuntija-apua tarkastus- ja muuhun valvontatyöhön on nykyään käytännössä hyvin vähän. ELY-keskuksen resurssipula heijastuu kunnan valvontaviranomaisen työhön myös siten, että kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijat tekevät joitain ensisijaisesti ELY-keskukselle kuuluvia tarkastuksia. Tällaisia tarkastuksia tehdään silloin kun tarkastuksen tekeminen kohteessa katsotaan kunnan ympäristönsuojeluyksikössä välttämättömäksi.

Rakennusvalvonta

Luvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakennuslupahakemukseen, lämpökaivon toimenpidelupahakemukseen ja purkulupahakemukseen annetaan tarvittaessa lausunto. Lisäksi yhteistyötä luvan käsittelyvaiheessa tehdään jätevesijärjestelmiin liittyen luvussa 3.4.2. kuvatun mukaisesti. Luvan käsittelyvaiheen yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojeluvaatimusten huomioiminen rakentamisvaiheessa ja se, että mahdolliset tarvittavat YSL:n mukaiset luvat on haettu.

Rakennusvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä myös rakennetun ympäristön siisteyden valvonnassa. Rakennetun ympäristön epäsiisteys kuuluu pääosin rakennusvalvonnan vastuulle. Ympäristönsuojelu puuttuu rakennetussa ympäristössä käytännössä jätejakeisiin, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Näitä ovat

erityisesti vaaralliset jätteet. Nämä jätejakeet saattavat edellyttää nopeampia toimenpiteitä kuin alueen muu siivous.

Ympäristönsuojelu toimii samassa organisaatiossa ja samoissa tiloissa rakennusvalvonnan kanssa, jolloin tiivis yhteistyö on mahdollista.

Terveystoiminta

Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan terveystoimintaviranomaisena toimii Porvoon kaupungin ympäristöterveysjaosto, jolta pyydetään lausunto muun muassa ympäristölupahakemuksista ja tarvittaessa myös muista vireillä olevista asioista. Terveystoiminnan kanssa voidaan tarvittaessa tehdä kohteessa yhteinen tarkastus, mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan terveyshaittaa.

Alueellinen jätelautakunta

Jätehuoltoviranomaisena toimii Loviisan kaupungissa Uudenmaan jätelautakunta ja Lapinjärven kunnassa Kymen jätelautakunta.

Jätehuoltoviranomainen käsittelee jätehuoltomääräyksiä koskevat poikkeamishakemukset ja pyytää tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa. Jätehuoltomääräysten varsinainen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valvontaan sisältyy myös pakkokeinojen käyttäminen tarvittaessa.

Jätehuoltoviranomaisen velvollisuutena on muun muassa ylläpitää jätteen kuljetuksista rekisteriä, joka toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatyökaluna. Loviisan ja Lapinjärven sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusta koskevia rekistereitä ei vielä ole saatu valmiiksi, johtuen siitä, että kuljetusyrittäjät eivät ole toimittaneet jätehuoltoviranomaiselle tarvittavia tietoja. Valvonta helpottuu ja tehostuu, jos siirrytään kunnan järjestämään kuljetukseen. Lapinjärvellä on käytössä sopimusperusteinen sekajätteen kuljetus, ja myös sekajätteen kuljetusta koskeva rekisteri on vielä puutteellinen.

Uudenmaan jätelautakunta ja toimialueen kunnat kokoontuvat vuosittain yhteistyökokoukseen. Kymen jätelautakunnan ja ympäristönsuojeluviranomaisen välisiä tapaamisia ei ole järjestetty.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen valvoo osaltaan nk. kemikaaliturvallisuuslakia (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005) jossa muun muassa säädetään kemikaalien varastoinnista sekä valvontaan liittyvästä yhteistyöstä ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa.

Pelastuslaitoksen kanssa tehdään yhteistyötä myös ympäristövahingon sattuessa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa öljy- ja kemikaalivahingot, teollisuuspalot tai liikenneonnettomuudet. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös valvontakäyntien yhteydessä ja liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin.

Poliisi

Poliisi on velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua muun muassa ympäristönsuojelulaisissa ja jätelaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Ympäristön turmelemisesta, laiminlyönneistä ja muista ympäristönsuojelulain tai muiden valvottavien lakien rikkomuksista tehdään tarvittaessa ilmoitus poliisille esitutkintaa varten.

Yhteistyö Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ympäristörikosten tutkintaryhmän kanssa on ollut säännöllistä ja kynnys tutkintapyyntöjen tekemisestä on madaltunut. Ympäristönsuojeluyksiköstä osallistutaan esimerkiksi ympäristörikosasioihin liittyviin koulutuksiin, neuvottelupäiviin sekä kotietsintöihin.

Ympäristörikosten tutkintaryhmän resurssit ovat kuitenkin vähentyneet huomattavasti viime vuosina, ja henkilökunnassa on tapahtunut lukuisia vaihdoksia. Tämä on osaltaan vaikuttanut yhteistyön toimivuuteen.

Muut yhteistyötahot

Valvontaan ja muihin viranomaistehtäviin liittyen yhteistyötä tehdään myös maaseutu-toimen, vesilaitoksen, TUKES:in, Tullin, Ruokaviraston, Suomen ympäristökeskuksen, Etelä-Suomen aluehallintoviraston sekä naapurikuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

7.5 Lausunnot

Ennakovalvonnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo yleistä etua antamalla lausuntoja lupahakemuksista ja ilmoituksista. Samaa ennakovalvontaa liittyy myös maankäytön (kaavoitus) lausuntomenettelyihin ja niihin liittyviin tarkastuksiin.

Ympäristölainsäädännössä yleinen etu määrittyy kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Yleistä etua ei lausunnoissa tarkastella esimerkiksi taloudellisten, elinkeino- ja työvoimapolitiittisten tai yleisten alue- ja kunnallispolitiittisten intressien mukaisesti.

Ennakovalvontaan liittyviä lausuntoja muun muassa aluehallintovirastolle ja kaupunkisuunnitteluosastolle annetaan vuosittain noin 10–20 kpl.

8 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa verrataan toteutunutta valvontaa suunniteltuun valvontaan. Lisäksi valvontakertomuksessa kuvataan myös muita kuin suunnitelmallisia tarkastuksia. Yhteenvedossa tarkastellaan myös valvonnan tarpeiden mahdollisia muutoksia. Yhteenvedo valmistellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteyteen rakennus- ja ympäristölautakunnalle tiedoksi.

Valvontasuunnitelmaa täydennetään ja muutetaan tarvittaessa yhteenvedon pohjalta, kuitenkin vähintään neljän vuoden välein aina uuden valtuustokauden alkaessa. Valvontasuunnitelma tuodaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle vahvistettavaksi.

Valvontaohjelma valmistellaan ympäristönsuojeluyksikössä vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla muun muassa päivittämällä uudet ja poistuvat valvottavat kohteet.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman päivittämisestä ja yhteenvedon laatimisesta vastaa ympäristönsuojelusihteeri. Kaikki viranhaltijat osaltaan huolehtivat valvontakertomuksen yhteenvedon edellyttämien tietojen koonnista.